העט: בני ישיבה כותבים

מערך שיעור · אגרות הראי״ה · עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך המקורות. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] *והוא אינו חלק מלשון האגרת.*

קהל יעד: ישיבה קטנה ותיכונית · שיעור אחד או שניים

מערכי השיעור נכתבו לעזר בלבד. הם לא נבדקו ולא אושרו על ידי מורים או אנשי חינוך, ויש להתאים אותם לכיתה ולשיקול דעתו של המלמד.

מטרות השיעור

• להכיר את קריאת הרב קוק לבני התורה הצעירים לכתוב ולהשפיע.

• להבין את הקשר שהוא מציב בין לימוד, מחשבה וכתיבה.

• להתנסות בכתיבה תורנית קצרה.

רקע למורה

בשנת תרס״ו (1906), זמן קצר אחרי שעלה לארץ והיה לרבה של יפו, כתב הרב קוק מכתב גלוי אל ״אחינו הצעירים האהובים תופשי התורה היושבים על אדמת הקדש״.

באותן שנים העיתונות והספרות העברית היו בעיקר בידי סופרים שהתרחקו מן התורה. הרב קוק קורא לבני הישיבות לא לעמוד מן הצד, אלא לכתוב בעצמם – אבל מתוך לימוד מסודר ועמוק.

פתיחה

שאלו: מי משפיע היום על הדרך שבה אנשים חושבים? (עיתונאים, כותבים, יוצרי תוכן). האם לבני תורה יש מקום שם?

המקורות

מקור 1: כוחו של העט

> ״העט כבש לו את העולם, הוא רודה במחשבות, [הוא שולט במחשבות] ברגשי הלב, וגם במעשים, בבטחה הוא עושה דרכו, חצים שנונים ומדקרות חרב במנוחה הוא שולח.״

אגרות הראי״ה, כרך א׳, אגרת כז · (תרס״ו) – יפו

מילים: רודה – שולט

שאלות למחשבה:

1. למה משווה הרב קוק את העט לנשק? מה העט ״כובש״?

2. מה הוא ״העט״ של ימינו?

מקור 2: מאין העט שואב

> ״אבל זה העט איננו ״נהרא דמכיפיה מיבריך״, [נהר מתברך ממקורו (ארמית, על פי בכורות נה): העט אינו מקור כוח לעצמו, אלא שואב מן המחשבה] הוא לוקח חילו מאוצר המחשבה, והמחשבה הפוריה היא באה רק מחיקור דין [מבירור מעמיק] הבא אחרי הידיעה הרחבה, תולדת הגירסא והעיון [הלימוד הבקיאות והלימוד העיוני] יחדיו כשהם מתחברים עם הרגש והחיים.״

אגרות הראי״ה, כרך א׳, אגרת כז · (תרס״ו) – יפו

מילים: ״נהרא דמכיפיה מיבריך״ – נהר שמתברך ממקורו (ארמית): העט אינו מקור כוח לעצמו; מחיקור דין – מבירור מעמיק; הגירסא והעיון – לימוד הבקיאות והלימוד העיוני

שאלות למחשבה:

1. לפי הרב קוק, מאיפה בא כוחו של העט?

2. מה הסדר שהוא מתאר: ידיעה, בירור, מחשבה, כתיבה. למה אי אפשר לדלג על שלבים?

מקור 3: עם החיים ובעד החיים

> "אבל חלילה לנו להשתומם ולהתרחק מן החיים, אנחנו חייבים לעבוד עם החיים ובעד החיים, כדי לקדש את החיים, לרוממו ולעדנו. חלילה לנו ממחשבות קודרות ונוגות, המטמטמות את הלב ומחשיכות את הנפש."

אגרות הראי"ה, כרך א', אגרת כז · (תרס"ו) – יפו

שאלות למחשבה:

1. מה פירוש "לעבוד עם החיים ובעד החיים"?

2. לפי המשך האגרת, מחשבות קודרות באות מלימוד ארעי ושטחי, והלימוד הקבוע צריך לשמח את הלב. האם זה נכון גם אצלכם?

לסיכום

הרב קוק קרא לבני התורה הצעירים לרכוש את "העט" – לכתוב, לחדש ולהשפיע. אבל העט שואב את כוחו מן המחשבה, והמחשבה – מלימוד רחב ועמוק, שמשמח את הלב ופונה אל החיים.

מתוך "למורים ולמחנכים" באתר מפתח אגרות הראי"ה – igrot.shlomo-aviner.net/morim/haet